

Samvæersguide

Samvæersguide

Om Brobyggerprogrammet **RAUSHET**

Samvæersguiden gir noen anbefalinger fra Brobyggerprogrammet RAUSHET. Det er et verdibasert program der disse verdier og prinsipper er valgt som viktige for menneskemøter og samarbeid i fosterhjemsomsorgen:

Respekt

Anerkjennelse

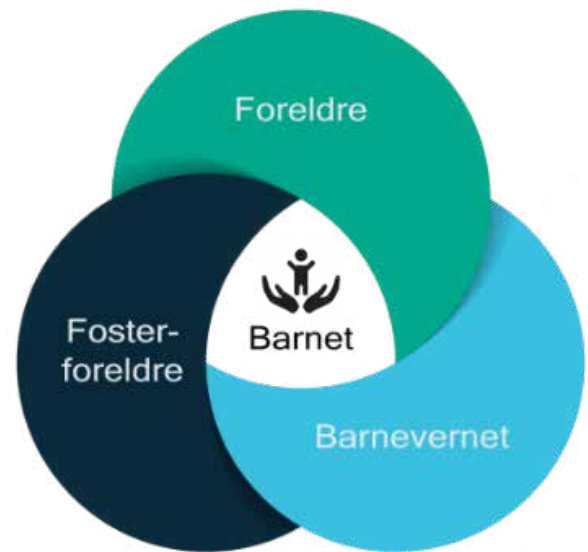
Undring

Språkbevissthet

Helhet

Empati

Tillit

Ved at de voksne utviser raushet i forhold til barnets behov for å være tilknyttet både fosterhjem og foreldrehjem, vil de kunne bidra til barnets reparasjon og videre identitetsutvikling. Les mer om dette og verdier på side 8.

Om guiden

Gjennom guiden finner du grønne informasjonsbokser. Disse beskriver Brobyggerprogrammet og dets anbefalinger for utviklingsstøttende samvær for barn som bor i fosterhjem.

Fra guidens side 9 finner du Brobyggerprogrammets anbefalinger for utviklingsstøttende samvær. Her finner du også lovkrav og retningslinjer knyttet til samvær.

Denne guiden løfter fram ulike perspektiv ved samvær.

Guiden er for foreldre, fosterforeldre og barneverntjenester for gjennomføring av samvær.

Disse tre «foreldrene» har et ansvar for at samværet skal bli så bra som mulig for barnet. Godt samarbeid mellom de voksne bør ligge til grunn for dette ansvaret.

Denne guiden hører til en anne guide. Det er en samarbeidsguide for fosterforeldre og barneverntjeneste. På denne guidens første sider finner du en modell som forklarer hvordan man jobber prosessbasert innenfor Brobyggerprogrammet.

Samarbeid

Om utviklingsstøttende omsorg og samvær

Vi bruker uttrykket utviklingsstøttende samvær for å vise at samvær kan være noe mer enn et fysisk treff mellom barn og foreldre. Med god tilrettelegging, og voksne som ser og møter barnet med raushet og kjærlighet, kan samvær bidra positivt til barnets utvikling og forståelse av egen identitet.

Samværet må oppleves grunnleggende trygt for barnet. Foreldre, fosterforeldre og barneverntjenester som i felleskap evner å planlegge, gjennomføre og evaluere samvær, fremmer muligheten for at samvær kan bli trygge og utviklende for barnet.

I utviklingsstøttende samvær får barnet mulighet til å vise tilknytning og kjærlighet for både foreldre og fosterforeldre. Samvær kan også være utviklingsstøttende til tross for motstand hos barnet. Om barnet får reaksjoner i forkant eller etterkant av samvær, er det særdeles viktig at de voksne bærer og tåler barnets reaksjoner. Det er også viktig at de snakker med barnet og hverandre, samt at de sammen og hver for seg viser undring og interesse for hva reaksjonene bærer i.

Brobyggerprogrammet skal bidra til å gi barn som bor i fosterhjem, utviklingsstøttende omsorg og samvær. Det skal blant annet skje ved at de voksne som har betydning for barnet, klarer å samarbeide til det beste for dette barnet.

Gjennom å knytte seg til Brobyggerprogrammet kan barneverntjenesten, foreldre og fosterforeldre få hjelp til å ha fokus på tiltak og løsninger som fremmer samarbeid.

De voksne må anerkjenne hverandre som viktige i barnets liv. Først når de anerkjenner hverandre, vil de også anerkjenne barnets identitet. Denne forståelsen ligger som et grunnlag for Brobyggerprogrammet.

Forståelse av SAMVÆR

Hva er samvær?

Den europeiske menneskerettighetskonvensjon (EMK) stadfester at foreldre og barn har rett til respekt for sitt familieliv. For barn som bor i fosterhjem og foreldre som ikke utøver daglig omsorg, er samvær den arenaen der oppfylging av EMK muliggjøres.

Samvær kan ha forskjellige hensikter. Dette henger sammen med formålet med, og tenkt varighet av, plasseringen. Samtidig er alle plasseringer i utgangspunktet midlertidige. Samvær er å anse som et ledd i å opprettholde tilknytning til barnets foreldre og dermed muliggjøre gjenforening.

Samvær har også en egenverdi for de barn som av ulike grunner ikke kan gjenforenes med sine foreldre. Om samvær er godt tilrettelagt og gjennomført, kan det bidra til at barn som bor i fosterhjem styrkes i sin utvikling og identitetsbygging.

Brobyggerprogrammets visjon er at barn i fosterhjem skal kunne fortelle historier om sin identitet som er gode å leve med. Det er også viktig at historiene bidrar til å skape en følelse av kontinuitet og sammenheng i livet for barnet.

Sett opp mot en slik visjon, kan samvær ses som en bro mellom barnets fortid og framtid. I et slikt bilde, har samvær en langt større funksjon enn samvær ofte har. Samværsarenaen har potensial i seg til å gjøre barnet helere. Spesielt hvis samværet planlegges og gjennomføres på en bevisst og samarbeidende måte av de voksne der målet er å forstå og hjelpe barnet til utvikling.

Barn og foreldres rett

Når det er fattet vedtak om at et barn skal bo i fosterhjem, gir barnevernloven i utgangspunktet barn og foreldre rett til samvær med hverandre. Loven sier også at det kan bestemmes at barn og foreldre ikke skal ha samvær med hverandre, hvis hensyn til barnet taler imot det. Barneverntjenesten skal, der hensynet til barnet ikke taler imot det, legge til rette for samvær med søsken og andre nærstående.

Omfanget av samvær – hvem bestemmer?

Fylkesnemnda bestemmer omfanget av samvær ved omsorgsplassering. Det er også adgang for nemnda til å sette vilkår for samværene, for eksempel at det skal være tilsyn, eller at de skal foregå på nøytralt sted.

Barnevernet kan øke samværet, men ikke redusere det, uten å reise ny sak for fylkesnemnda.

Det må ha gått 12 måneder fra saken ble endelig avgjort i nemnd eller domstol før foreldrene kan kreve sak om samvær behandlet på nytt.

Kontakt på sosiale medier

Bruk av sosiale medier kan reguleres av fylkesnemnda, men full kontroll over barnets digitale aktivitet er både vanskelig og uheldig for barnet. Noen barn kan føle en lettelse over hjelp til å begrense andres tilgang til dem, mens andre synes det er feil at de ikke får styre kontakten selv. Her er det viktig å være sensitiv i forhold til barnets behov.

Dersom fylkesnemnda ikke har satt begrensninger i adgangen til telefonkontakt og annen elektronisk kontakt mellom fosterbarnet og foreldrene, kan de ha slik kontakt. Fosterforeldre kan likevel, på lik linje med andre foreldre, sette begrensninger ut fra hensynet til barnet. Fosterforeldre kan imidlertid ikke vesentlig begrense eller avskjære slik kontakt, da dette må vedtas av fylkesnemnda.

Organisering av samvær

Fylkesnemnda vedtar omfanget av samvær og om det skal være tilsyn. Avgjørelsene kan ankes til tingretten, lagmannsretten og i særlige tilfeller høyesterett. Beslutningen om organiseringen av samvær tas av barneverntjenesten, med fylkesnemndas vedtak som grunnlag. Dette innebærer blant annet beslutninger om når, hvor og hvordan samvær gjennomføres.

Det er mange hensyn som skal tas for å sikre at samværet blir utviklingsstøttende for barnet. Samvær må oppleves trygt og mest mulig naturlig for barnet. Det må også oppleves trygt for foreldre og fosterforeldre. For at

samværsforløpet skal kunne skreddersys for det enkelte barn, må alle de involverte gi innspill til organiseringen.

Lokaliteten for samværet kan påvirke kvaliteten og utbytte av samværet. For noen kan det være positivt at samvær gjennomføres i fosterhjemmet, mens andre kan oppleve det som belastende. Samvær på ukjente steder, og ved barnevernets kontor, kan legge hindringer for godt samvær.

Ved tilsyn bør tilsynspersonens rolle og involvering under samværet være forstått av alle.

VIKTIGE SPØRSMÅL Å STILLE

Hvordan kan du bidra med å organisere samværet så det blir trygt for barnet?

Hvordan påvirker tilsyn samværet?

Finnes det andre måter å ivareta intensjonen med tilsyn på?

Barnets beste

Samvær er et møte mellom voksen og barn som skal bygge på en barnets-beste-vurdering.

Vurdering av barnets beste skal bygge på grundige, barnefaglige utredninger av barnet. Helt konkret betyr det å kartlegge barnets fungering og behov, gode egenskaper og sårbarheter, og danne seg et bilde av hele barnet fra fortid, til nåtid og inn i framtiden.

Det betyr også at de som er nærmest barnet, må følge med på hva som skjer med det i forbindelse med samvær, og sette dette inn i en helhetlig forståelse av barnets behov.

Hensynet til biologiske bånd er viktig når barneverntjenesten skal vurdere hva som vil være til barnets beste. Barnets egen stemme er den viktigste, men den må tolkes i et samarbeid mellom viktige voksne som kjenner barnet.

Alle tiltak som besluttes etter barnevernloven kapittel 4 skal bygge på hensynet til hva som er det beste for barnet.

Hva som er det beste for barnet, kan deles inn i to likeverdige komponenter. For det første har barnet som individ selvstendig krav på vern om sin helse og utvikling, uavhengig av foreldrenes interesser og behov. For det andre er det som utgangspunkt til det beste for barnet å høre til i sin biologiske familie og bevare familiebåndene. Begge aspekter er viktige, og det er ikke mulig på generell basis å si hvilket av dem som veier tyngst.

Informasjonsskriv om behandlingen av barnevernssaker – nye avgjørelser fra Høyesterett

Fra Barne- og familiedepartementet,
10. juni 2020

Brobyggerprogrammet fremhever viktigheten av å lytte til alle stemmene.

Det er ofte motstridende synspunkter fra de voksne på hva som er barnets beste. Barns atferd er avansert kommunikasjon om deres problemer, behov og ønsker, og dette kan tolkes forskjellig av de voksne. Det kan også handle om de voksnes ulike verdier, interesser og behov.

Gjennom Brobyggerprogrammet kan foreldre og fosterforeldre få veiledning fra brobyggere.

En brobygger er en likeperson – enten en forelder eller en fosterforelder – som selv har klart å samarbeide til det beste for barnet.

REFLEKSJON

VIKTIGE SPØRSMÅL Å STILLE

Hvordan bidrar samværene til barnets beste?

Hvor stor vekt skal man legge på barnets beste her og nå kontra på lang sikt?

Stressreaksjoner

For barnet kan mangel på samvær, eller dårlig gjennomførte samvær med foreldre, være svært belastende. For noen barn kan samvær medføre at en positiv utvikling som har skjedd etter flytting i fosterhjem, stopper opp eller reverserer. Foreldre som ikke får hjelp til å gjennomføre samvær på en god måte, kan altså bli traumepåvirkere for barnet. Hvis barnet har opplevd vold eller mishandling, kan samvær uten støtte være svært skadelig.

En risiko ved samvær er at voksne møter barnet på måter som gjør at barnet holdes fast i uheldige indre arbeidsmodeller av seg selv og andre. Det kan handle om å føle at man ikke er verdt noe, at andre mennesker er farlige, at man ikke klarer noe. Det vil kunne hindre utvikling. Både foreldre og fosterforeldre kan bidra til dette. Store og vedvarende konflikter mellom foreldre, fosterforeldre og barneverntjeneste kan også være en årsak til at samværet ikke blir utviklingsstøttende for barnet.

De reaksjoner barnet kan ha før og etter samvær, kan ha å gjøre med de sterke følelsene barnet har for sine foreldre. Sammen med kjærligheten kan det ligge skuffelser, følelse av svik, sorg, sinne osv. De voksne har en viktig oppgave med å håndtere reaksjonene knyttet til samvær. Å hjelpe barnet med å bearbeide følelsene, kan bidra til sunn utvikling for barnet.

I rapporten «Samvær etter omsorgsovertakelse – En barnefaglig og juridisk utredning» av Elisabeth Gording Stang og Gunn-Astrid Baugerud (2018), står dette om kontakt og samvær:

Vurderingen må også ta høyde for barnets fremtidige utvikling, og barnet må sees utfra sine biologiske, sosiale, miljømessige og kulturelle forhold. Dette tilsier at det i ethvert tilfelle må foretas individuelle vurderinger av det enkelte barn, med utredninger av barnets fungering, dets behov og hva som støtter opp under barnets utvikling (Furuholmen & Sjøvold, 2015). De individuelle forskjellene må med andre ord ses i lys av en utviklingspsykologisk tenkemåte og vil være svært viktige å ta hensyn til når samvær og kontakt med barnets foreldre, søsken og andre nærstående skal vurderes.

Samværsproffene er ungdommer, foreldre og fosterforeldre som har erfaring med samvær innenfor barnevernet.

Fra samværsproffene:

«Fosterbarnets familie er så mye av identiteten til ungene. Og veldig viktig i identitetsbyggingen deres. Når de er voksne, vil de uansett lete seg fram for å se om de kan ha mer kontakt med dem. Det er godt om den jobben ikke blir for stor.»

Holdninger

Språkbevissthet

Språkbevissthet er valgt som en hovedverdi for denne samværsguiden. I andre guider tilknyttet Brobyggerprogrammet, vil det være andre verdier som er i fokus.

Det er svært viktig å ha en språkbevissthet med seg i det krevende landskapet som fosterhjemsomsorgen befinner seg i. Ikke bare er det viktig at de voksne har en språkbevissthet med seg i det som har med forberedelse, gjennomføring og etterarbeid etter samværet, å gjøre. De bør ha dette med seg i alle møter mellom de voksne og barnet, og i møter de voksne imellom.

Språkbevissthet handler også om å bli bevisst det språket barnet snakker – både verbalt og nonverbalt. Det er viktig å klare å gå på baksiden av det barnet sier og forstå det på en mer helhetlig og klok måte. Brobygging skal skje i en respekterende, anerkjennende, undrende og språkbevisst atmosfære – og der man forstår barnet på en raus, empatisk og helhetlig måte.

Barnets egen stemme er den viktigste å få fram for å forstå barnet, men samtidig trenger barn voksne som de kan forstå seg selv sammen med. Noen ganger kan både barn og voksne trenge hjelp til å forstå og til å uttrykke seg.

Oversatt til brobyggerpråk – så er det snakk om å få hjelp til å komme fra et kjent land, over på den andre siden der det er ukjent land. På den måten blir det mulig å få nye erfaringer og skape utvikling og framgang. Det kan bety en mer robust livshistorie som er sterkere forankret til verdiene. Dette kan gi både retning og styrke i utviklingen – både for barn og voksne.

Samvær har større mulighet for å oppleves trygt for barnet og være utviklingsstøttende dersom de voksne viser RAUSHET.

RESPEKT – De voksne viser respekt for hverandre og barnet i planlegging og gjennomføring av samvær. Respekt for hverandres ståsted og rolle.

ANERKJENNELSE – De voksne anerkjenner hverandres betydning for barnet.

UNDRING – De voksne viser nysgjerrighet og interesse for barnet og hverandre.

SPRÅKBEVISSTHET – De voksne er bevisste i måten de omtaler hverandre og barnet på – og de er bevisste sitt kroppsspråk.

HELHET – Samvær inngår som en del av helheten der fortid, framtid og nåtid kan ha en naturlig plass.

EMPATI – De voksne utviser empati for hverandre og barnet under samvær.

TILLIT – De voksne viser tillit til hverandre og barnet. Samværene er uten støy og konflikt og uten at barnet må kjenne på en lojalitetskonflikt.

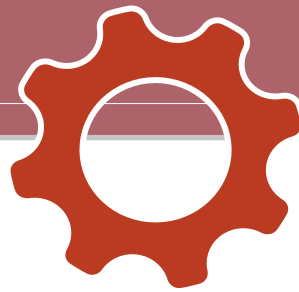
Brobygging i betydning av å komme nærmere hverandre, handler også om å komme nærmere eget ståsted. Det handler om å få øye på egne verdier, risset inn gjennom levd liv. Verdiene finnes i de livshistoriene vi forteller om vårt eget liv. Disse verdiene tar vi med oss i møter med andre.

Livshistoriene bærer også med seg sårbarhetene til mennesker, og er noe vi møter hverandre med på negative måter. Brobygging handler derfor også om å forstå de maktforhold vi alltid er spunnet inn i. Det er viktig å reflektere over effekten av den makt som vi alle er i posisjon til å utøve overfor andre. Slike maktforhold kan handle om det språket som brukes som etablerte sannheter.

Ved det språket man velger å bruke, kan man også gjøre det motsatte – balansere maktubalanser. Derfor er språkbevissthet en viktig verdi gjennom Brobyggerprogrammet.

Samværsforløp

Samværsforløpet gir anbefalinger til fastsettelse, planlegging, gjennomføring og evaluering av samvær. Bakgrunnen for anbefalingene er Brobyggerprogrammets erfaringer av hva som kan bidra til utviklingsstøttende samvær for barn.

Forløpet er delt opp i stoppunkter.

I samværsforløpet er det i de røde boksene tatt inn lovkrav og retningslinjer knyttet til samvær. Barnevernloven, saksbehandlingsrundskrivet og fosterhjemsavtalen er brukt som kilder.

Stoppunkt 1

BESLUTNING OM SAMVÆRSOMFANG

Når barneverntjenesten fremmer sak om omsorgsovertakelse for fylkesnemnda, fremmes som hovedregel også et forslag på samværsomfanget. Utgangspunktet for forslaget er barnevernets vurderinger av hvilket samværsomfang som er til det beste for det enkelte barn. Barnevernets forslag har sterk tilknytning til formålet med plasseringen. Foreldrene fremmer sitt forslag til samværsomfang

Fylkesnemnda vurderer barnevernets og foreldrenes forslag til samværsomfang opp mot en barnets beste-vurdering og formålet med plasseringen som bakteppe. Samværets omfang skal fastsettes konkret i hver sak og best mulig ivareta målet om at barnet skal tilbakeføres så snart forholdene tillater det. Samvær må fastsettes slik at båndene mellom foreldre og barn kan styrkes og utvikles.

Barnevernet skal

- fremme forslag til fylkesnemnda om samvær, jfr. barnevernloven § 4-19. Forslaget skal omfatte antallet samvær, lengden på samvær og om de skal forgå med eller uten tilsyn.

Anbefalinger til barnevernet

- Tydeliggjør fosterforeldrenes og foreldrenes roller og forventninger til hverandre i veiledningen.
- Vurder fosterforeldrenes samarbeidsevner før valg av fosterhjem.
- Vurder i hvilken grad samvær vil kunne bli utviklingsstøttende for barnet.
- Så tidlig som mulig, legg en plan for hvordan samarbeidet om samvær skal være.
- Så tidlig som mulig, gi foreldre og fosterforeldre god veiledning på tilrettelegging av, og samarbeid rundt, samvær.
- Så tidlig som mulig, etabler direkte kontakt mellom foreldre og fosterforeldre hvis begge parter er komfortable med dette.

Anbefalinger til foreldre og fosterforeldre

- Sett egne ønsker og behov til side for å fokusere på hva som vil være best for barnet.

Stoppunkt 2

LAGE SAMVÆRSPLAN

Etter at fylkesnemnda har fattet vedtak om omsorgsovertakelse og samvær, skal barneverntjenesten i samarbeid med de involverte lage en plan for gjennomføring av samværene.

Samværsplanen bør inneholde forhold som:

- Målet med samværene.
- Tid og sted for samvær.
- Tid og sted for evaluering av samvær.
- Samtalepunkter mellom foreldre og fosterforeldre før og etter samvær.
- Hvordan barnet, foreldre og fosterforeldre følges opp etter samvær.

Samværsplanen bør også inneholde alles synspunkter og vurderinger på hvordan samværene skal bli trygge for barnet, og derav bidra til positiv utvikling.

Når forholdene ligger til rette for det, anbefaler Brobyggerprogrammet at barnets samværsplan, planlegges i et samarbeid mellom barnet, foreldre og fosterforeldre. En forutsetning er at det er tillit mellom partene, samt at barnevernet har tillit til at dette blir gjort på en god måte. En fordel med dette er at barnevernet ikke trenger involveres i mindre avgjørelser som må tas underveis.

Barnevernet skal

- basert på fylkesnemndas vedtak, og så snart som mulig, opprette en skriftlig avtale om den praktiske gjennomføringen og tilretteleggingen av samvær.
- opprette en samværsplan i samarbeid med barnet, barnets foreldre, fosterforeldre og eventuelle andre som skal ha samvær med barnet.
- sørge for at samværsplan angir tid, sted og hyppighet for samværet, og at den foreligger i god tid før høytider og ferier.
- sørge for at en kopi av den gjeldende samværsplanen, ligger ved fosterhjemsavtalen.
- sørge for å evaluere samværsplanen jevnlig med alle berørte parter.
- sørge for at barnets mening tillegges vekt i samsvar med alder og modenhet. Barn som har fylt 7 år, og yngre barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, gis rett til å uttale seg om samvær.
- legge en plan for samvær med søsken dersom barnet ønsker å se søsken oftere enn ved ordinære samvær med foreldrene, eller hvis de ønsker annen type samvær.

Anbefalinger til barnevernet

- La barnet, foreldre og fosterforeldre bidra aktivt i utarbeidelsen av samværsplanen.
- Vurder sammen med de involverte hva som er egnet sted for samvær, og legg til rette for gode fysiske lokaler for gjennomføring.
- Spør foreldre og fosterforeldre hvordan de vil legge opp samværet for at det skal oppleves best mulig for dem og barnet.
- La så mange av avgjørelsene om samvær som mulig, tas i samarbeid og direkte kontakt mellom foreldre og fosterforeldre innen de fastsatte rammene.
- Inkluder i planen hva som skal til for at samvær avlyses eller avbrytes underveis, slik at alle parter er klar over dette.

Anbefalinger til foreldre og fosterforeldre

- Ha fokus på hva som er best for barnet, når barneverntjenesten inviterer til samarbeid om utformingen av en samværsplan.
- Respekter rammene som er lagt i samværsplanen.
- Vis raushet for at ting kan oppstå i den andre partens hverdag som kan påvirke planen.

For meg handlet det om å akseptere situasjonen slik den er i dag, det betyr ikke at man er enig. For meg betydde det at jeg aksepterte at i dag bor barna mine i fosterhjem og det må jeg forholde meg til. Jeg kan være uenig, jeg kan la være å like det, men i dag bor de i fosterhjem. Jeg måtte da velge å gjøre det beste ut ifra den situasjonen som var der og da. Jeg måtte jobbe med de fakta jeg hadde, fremfor å jobbe mot det som faktisk var tilfelle. Dette ga meg en enorm fordel i samvær med mine barn, fordi jeg i kropp, sinn og sjel forholdt meg til at mine barn bor i fosterhjem i dag. Dette ga meg så gode samvær at jeg innen seks måneder hadde økt samværene fra fire timer hver måned til plutselig å være en overnatting i måned.

Mor, Organisasjonen for barnevernsforeldre

Stoppunkt 3

FØR SAMVÆR

Før samvær avvikles må det planlegges godt. Mange ulike hensyn skal tas i denne planleggingen. Der det er etablert et samarbeid mellom foreldre og fosterforeldre, kan og bør denne planleggingen gå mellom disse. Om dette ikke er etablert må barnverntjenesten ta styringen over planleggingen.

Fosterforeldrene skal legge til rette for gjennomføring av samvær. Da er det viktig at de snakker med barnet og forbereder det på samvær. Fosterforeldre kan med fordel også kommunisere med foreldrene i forkant av samværet, og i denne samtalen informere om hvilke endringer som har skjedd hos barnet siden sist og hva det er opptatt av.

Der det ikke er etablert et godt samarbeid mellom fosterforeldre og foreldre, må barneverntjenesten danne seg et bilde av samværet i forkant. Det er også viktig at barnevernet er i dialog med barnets foreldre og fosterforeldre for å danne seg et mest mulig helhetlig bilde av barnets behov samt situasjonen for de voksne rundt barnet.

Barnevernet skal

- legge til rette for samvær med søsken og andre familiemedlemmer, der hensynet til barnet ikke taler imot det.
- tilby veiledning for barnets foreldre etter omsorgsovertakelse, enten egen veiledning eller fra andre instanser.
- utøve sitt arbeid med respekt for, og så langt som mulig i samarbeid med, barnet og barnets foreldre.

§

Fosterforeldre skal

- samarbeide med barneverntjenesten om samvær.
- samarbeide med foreldrene og eventuelle andre som skal ha samvær med barnet.
- samarbeide med barneverntjenesten omkring de avtaler som er gjort med hensyn til mål, opplegg og tidsplan for samværet.
- ta imot veiledning og tilbud om kurs og opplæring som vil sette dem bedre i stand til å ivareta sine oppgaver.

§

Anbefalinger til barnevernet

- Diskuter med foreldre og fosterforeldre hvordan de best kan tilrettelegge og samarbeide rundt samværet innen de fastlagte rammene.
- Ta en aktiv rolle for å få i gang et direkte samarbeid mellom fosterforeldrene og foreldrene.

• Legg til rette for det praktiske og gode lokasjoner, for gjennomføring av samvær.

• Sørg for at alle involverte får sine utgifter i forbindelse med samvær dekket. Gi forskudd om nødvendig.

Anbefalinger til foreldre og fosterforeldre

- Tenk gjennom rollen din og hvordan samværet kan bli en best mulig stund for barnet. Spør gjerne barnet hva han/hun har lyst til å gjøre.
- Snakk respektfullt om hverandre når barnet hører på.
- Anerkjenn hverandre. Slik anerkjenner du også barnet.

• Finn en balanse mellom å støtte opp om samvær som noe positivt, og støtte barnet hvis det synes det er vondt eller vanskelig.

• Informer hverandre på forhånd om ting rundt barnet, eller deg selv og din familie, som kan være greit å vite før samværet finner sted.

Brobyggerprogrammet foreslår at samvær i størst mulig grad planlegges og gjennomføres i et samarbeid mellom foreldre og fosterforeldre. En forutsetning er at foreldre og fosterforeldre kan samarbeide, slik at barnevernet har tillit til at dette blir gjort på en god måte. En fordel med dette er at barnevernet ikke trenger involveres i mindre avgjørelser som må tas underveis. En annen fordel er at de som står barnet nærmest, lettere kan tolke barnets reaksjoner sammen.

Stoppunkt 4

UNDER SAMVÆR

Det er viktig at samvær blir så bra som mulig for barnet. At det gir positive opplevelser. Uheldig kontakt med familien under samvær kan gjøre det vanskeligere for barnet å få tilknytning og tilhørighet til fosterfamilien. Dette vil kunne oppstå om foreldre snakker nedsettende om fosterfamilien, eller har ensidig fokus på hvor barnet hører «hjemme». Likeledes vil barnet kunne komme i en lojalitetskonflikt mellom de voksne om fosterforeldrene snakker nedsettende om barnets familie.

Barnevernet skal

- legge til rette for gode samvær for barnet.
- legge til rette for at samværene kan gjennomføres, noe som i enkelte tilfeller kan innebære at barnevernet må dekke utgifter som er nødvendige for at foreldrene kan gjennomføre samværet.
- legge til rette for samvær med søsken, og andre nærstående, dersom hensynet til barnet ikke taler imot dette.

Anbefalinger til barnevernet

- Vær tydelig på hva rollen innebærer hvis barnevernet fører tilsyn under samvær.
- Avbryt samvær om det utvikler seg uheldig for barnet i henhold til plan som alle er kjent med på forhånd.

Anbefalinger til foreldre og fosterforeldre

- Ha fokus på at samværet skal være best mulig for barnet.
- Møt hverandre med en positiv holdning og vis hverandre respekt. Husk at samvær kan være krevende for alle involverte.
- Vær oppmerksom på at dine følelser påvirker barnet.
- Opptre på en mest mulig naturlig måte.

Stoppunkt 5

ETTER SAMVÆR

Barn kan ha mange ulike reaksjoner etter samvær. Noen barn kan oppleves som vanskelige å ha med å gjøre, noen lukker seg inn i seg selv, andre kan utagere. Noen går tilbake i utvikling og oppfører seg som yngre enn de pleier. Det kan være vanskelig å vite om disse reaksjonene kommer på grunn av savn, sorg eller sinne – og hvem disse følelsene retter seg mot. Det er viktig å følge opp dette for å prøve å forstå det som skjer i barnet.

Selv om relasjonen til barnets familie er god og det har vært et godt samvær, kan det likevel oppstå vanskelige situasjoner etter samværet. Det bunner i de følelser som barnet sitter med etter samværet. Det kan være mange grunner til slike følelser, og den eneste måten å finne det ut på, er å snakke med barnet eller voksne som har vært nær barnet etter samværet.

De voksne kan selv få vanskelige følelser etter samvær – sjalusi, skuffelse, beskyttelsestrang, sinne, å føle at man ikke blir satt pris på. Det er helt vanlig og naturlig. Det er bedre å bearbeide disse følelsene enn å avvise dem. Ta følelsene på alvor og utforsk dem sammen med en veileder.

Det er viktig med en evaluering av samvær hvor alle berørte parter blir hørt. Om barnet får reaksjoner i etterkant av samværet, kan det være motstridende tolkninger for bakgrunnen for dette og det er derfor viktig at man snakker med barnet.

Barnevernet skal

- dokumentere sine vurderinger av hvordan samværene samsvarer med hva som er dette barnets beste.
- dekke reiseutgifter som fosterforeldre har blitt påført i forbindelse med samværsordninger.
- evaluere hvordan samværet har vært for barnet.
- følge med på utviklingen både til barn og foreldre, og vurdere om det er nødvendig med endringer eller ytterligere tiltak for barnet.

Anbefalinger til barnevernet

- Få tilbakemelding fra alle berørte parter om hvordan de opplevde samværet.

Anbefalinger til foreldre og fosterforeldre

- Snakk positivt om samværet så barnet ikke kommer i en lojalitetskonflikt mellom viktige voksne.

Bli medlem i Norsk Fosterhjemsforening!

Vi jobber for at barn som er omsorgsplassert, og deres omsorgsbasis, skal ha trygge og forutsigbare rammer.

Som medlem har du tilgang til likepersoner med erfaring som fosterhjem, rådgivningstelefon med fagpersoner, samarbeidsadvokater, tidsskriftet Fosterhjemskontakt og mange flere medlemsfordeler.

Se www.fosterhjemsforening.no

Norsk Fosterhjemsforening

Postadresse: Storgata 10A, 0155 Oslo
Mailadresse: post@fosterhjemsforening.no
Besøksadresse: Storgata 10 A, inngang Skippergata, 0155 Oslo
Telefon sentralbord: 23 31 54 00

www.fosterhjemsforening.no

SAMVÆRSGUIDEN ER UTVIKLET AV:

Brobyggerteamet, Norsk Fosterhjemforening.
Med innspill fra barneverntjenesten i Molde, Aukra og Vestnes og Bufetat Molde.

ANDRE SOM HAR GITT FAGLIGE INNSPILL:

Vigdis Bunkholdt, psykolog.
Marianne Oftedal, fagansvarlig i Norsk Fosterhjemsforening.
Eva Anne Thomson, rådgiver i Norsk Fosterhjemsforening.
Karin Aas, rådgiver i Norsk Fosterhjemsforening.

INNSPILL FRA BRUKERE:

Merethe Løland, Organisasjonen for barnevernsforeldre (OBF).
Heidi Hansen, Rusmisbrukernes Interesseorganisasjon RIO.
Birgit Fiske og Berit Ulriksborg.